

ساخت مراکز درمانی از زکات

بحث در جواز استفاده از زکات برای ساخت مراکز درمانی (به معنای عامی که شامل بناء و تجهیزات و حقوق پرسنل و پزشک و پرستار و ... را شامل است) بر اساس سهم سبیل الله است. به کلمات فقهاء اشاره کردیم و گفتیم در کلمات فقهای شیعه سه احتمال جدی در معنای سبیل الله وجود دارد:

یکی اینکه منظور مطلق مصالح عامه باشد و برای آن به ساخت پل مثال می‌زنند.

به نظر ما این احتمال مشکل است چون اضافه سبیل به الله موضوعیت دارد و صرف مصالح عامه موجب نمی‌شود که سبیل الله بر آن صدق کند. صرف اینکه یک مصلحت عام باشد در مقابل مصلحت شخصی، موجب اضافه آن به خدا نمی‌شود.

دیگری اینکه منظور هر عمل قربی باشد.

تبیین تفاوت این دو احتمال به این بیان است که آیا مفاد اضافه سبیل به الله، انتساب به خداست هر چند از این جهت که با این راه دین خدا حفظ می‌شود تا مقصود از آن هر عملی باشد که خدا به آن امر کرده باشد هر چند قربی هم نباشد یا به معنای راهی است که به خدا منتهی شود؟ بین این دو معنا خیلی تفاوت است. معنای دوم شامل هر عملی است که فرد با آن به رضای خدا می‌رسد پس هر عملی که با آن به خدا تقرب پیدا می‌شود سبیل الله است بر خلاف معنای اول.

از عبارت شهید اول استفاده می‌شود که سبیل الله شامل هر عمل قربی است یعنی معنای دوم. این دو معنا با یکدیگر متباینند و استعمال لفظ در آنها در استعمال واحد ممکن نیست و با فرض تردد اجمال است.

ما حتی احتمال می‌دهیم که اگر چه در کلمات برخی علماء سبیل الله به مصالح عامه تفسیر شده است اما شاید منظور آنها مصالح عامی باشد که به وجه قربی محقق می‌شوند نه هر مصلحت عامی. مثلاً محقق اگر چه عنوان مصلحت عام را ذکر کرده است اما مثال‌هایی که بیان کرده است همگی اعمال قربی هستند.